

Pouka 2

Prvi deo: Pregled

Ključni tekst: *Jevrejima 11,31*

Središte proučavanja: *Isus Navin 2,1–16; 4. Mojsijeva 14,1–12; Jevrejima 11,31; 2. Mojsijeva 12,13; Isus Navin 9; Nemija 7,25*

Za mnoge čitaoce, knjiga Isusa Navina se često povezuje sa ratom, uništenjem i smrću. Iako su ovi elementi prisutni u knjizi, oni ne predstavljaju celu priču. Do uništenja Hananejaca došlo je tek posle dužeg perioda milosti (1. Mojsijeva 15,16). Događaji iz knjige 2. Mojsijeva poslužili su kao značajno svedočanstvo o Božijem suverenitetu i mogu se posmatrati kao poslednji poziv za stanovnike Hanana. Priče o Ravi i Gavaonjanima pokazuju da je većina Hananejaca bila svesna šta je Bog učinio, ali je samo nekoliko njih reagovalo na odgovarajući način. Umesto da se predaju, oni su odlučili da se odupru, ponavljajući neuspeh faraona od pre 40 godina.

Zaista, knjiga Isusa Navina je izveštaj o blagodati i milosrđu. Ove sedmice vidimo kako se Božja milost manifestovala u životima Izrailjaca i Hananejaca. Ponovo je Izrailj spreman da uđe u Obećanu zemlju. Bog im daje drugu šansu. Pretnja koju predstavljaju hananski vojni kapaciteti se nije promenila. Ono što se promenilo je vera druge generacije Izrailjaca. Što se tiče Hananejaca, priče o Ravi i Gavaonjanima pokazuju da nije sve izgubljeno u zemlji osuđenoj na propast. Istovremeno, njihova vera je daleko od savršene. Međutim, i vera izabranog naroda Božijeg je daleko od savršenstva. Možemo da naučimo važne lekcije za naše duhovno putovanje dok upoređujemo veru Izrailja, Rave i Gavaonjana. Kao što ćemo videti, najvažnija lekcija je da nam je svima potrebna Božja neverovatna milost.

Drugi deo: Komentar

Vera druge generacije

U tekstu Isus Navin 2,1, druga pustinjska generacija Izrailjaca se suočava sa istom dilemom kao i prva. Naknadno razmeštanje špijuna podseća Izrailj da se prvo mora osvojiti zemlja koju im Bog daje. Ova ironija je bila razlog frustracije prve pustinjske generacije u Kadeš Varniji (4. Mojsijeva 13,14), naime, da je zemlja poklon, ali da postoji cena za njeno sticanje. Kako se ove naizgled suprotstavljene ideje darivanja i osvajanja mogu pomiriti? Odnosno, kako poklon – koji je po definiciji besplatan – takođe može nešto da košta svog primaoca? Drugim rečima, ako je zemlja poklon, zašto onda Izrailj mora da je dobije osvajanjem?

Vera, koja se bolje razume kao poverenje, centralni je deo odgovora na ovo pitanje. U zavetnom odnosu sa svojim stvorenjima Bog uvek ostavlja prostor za poverenje. U izvesnom smislu, poverenje je bilo ključno pitanje još od pada u Rajskom vrtu. Nije li tako i u ljudskoj sferi? Ne može biti prave veze bez poverenja. Kada bi se Izrailj uzdao u Boga, proterao bi Hananejce natprirodnim sredstvima (2. Mojsijeva 23,28). Nedostatak poverenja, koje je pokazala prethodna generacija, bilo je ono što je Bog naveo kao razlog njihovog neuspeha kada je pitao Mojsija: „Dokle će me vrijeđati taj narod? kad li će mi vjerovati poslije tolikih znaka što sam učinio među njima?“ (4. Mojsijeva 14,11).

Prošlo je četrdeset godina i stasava nova generacija. Za najmlađe među njima, nedavna vojna pobjeda protiv Oga i Sihona i čudesno očuvanje njihovih života tokom pustinjskih lutanja samo su sećanja na relativno daleku prošlost. U ovom trenutku, Izrailj se ponovo nalazi na raskrsnici, suočavajući se sa istim pitanjem: nema poverenja, nema zemlje.

U ovom slučaju, šalju se dvojica uhoda umesto dvanaest. Čini se da nema konkretnog razloga za ovu promenu u broju uhoda, ali bi se to ipak moglo povezati sa epizodom iz Kadeš Varnije, u kojoj su dvojica uhoda morala da se suprotstave deseterici malovernih koji su takođe bili u izvidnici. Iako postoje neke sličnosti između dva izveštaja o uhodama, razlike su još upečatljivije. Prvo, dvojica poslatih ovog puta

ne donose nikakav dokaz da je zemlja dobra. Drugo, ne pominje se rasprostranjena pretraga zemlje. Treće, provode više vremena skrivajući se nego istražujući teren. Konačno, nema izveštaja o zemlji u pogledu njenih opštih karakteristika ili izazova u njenom pokoravanju. Uhode jednostavno kažu: „Zaista dao nam je Gospod u ruke svu tu zemlju“ (Isus Navin 2,24). Šta im daje takvo samopouzdanje? Jedino što imaju je Ravino uveravanje. Uhode u suštini ponavljaju Isusu Navinu ono što im je ona rekla: „Znam da vam je Gospod dao ovu zemlju, jer nas popade strah od vas, i prepali su se od vas svi koji žive u ovoj zemlji“ (Isus Navin 2,9). Ravine reči, zauzvrat, odražavaju reči Isusa Navina i Haleva u tekstu 4. Mojsijeva 14,8 „Ako smo mili Gospodu, on će nas odvesti u tu zemlju, i daće nam je“.

Prva generacija nije verovala, uprkos onome što su videli. Međutim, ova nova generacija veruje na osnovu onoga što je čula od bludnice. „Ključna figura u njihovom bekstvu i njihovom poznavanju zemlje i njenih stanovnika je bludnica Rava... Ona je i spasiteljka i proročica“ – Phyllis A. Bird, „The Harlot as Heroine: Narrative Art and Social Presupposition in Three Old Testament Texts“, *Semeia* 46 (1989): str. 127. Ova dinamika ukazuje da je 40 godina boravka u pustinji naučilo Izrailjski narod najmoćnijoj sposobnosti koju su mogli da razviju: poverenju u Jahvea. Ova sposobnost bi ih učinila nepobedivima pred njihovim najstrašnijim neprijateljima.

Vera Rave i Gavaonjana

Elementi vere	Rava	Gavaonjani
Osnova	Na osnovu onoga što su čuli	Na osnovu onoga što su čuli
Sredstvo	Laž	Laž
Cilj	Biti pošteđen	Biti pošteđen
Neposredni rezultati	Izbavljenje	Izbavljenje
Dugoročni rezultati	Potpuno prihvatanje (kao deo naroda)	Služenje

Kao što gornja tabela pokazuje, prva paralela između Rave i Gavaonjana je ta da

je njihova vera zasnovana na onome što su čuli. Slušanje o čudesnim delima Božjim koja je učinio za svoj narod bilo je dovoljno da u njima proizvede pozitivan odgovor u obliku predaje, dok je većina njihovih sunarodnika radije pružila otpor. U ovom trenutku, njihova vera je za pohvalu, u skladu sa onim što Isus kaže u Jovanu 20,29: „Blago onima koji ne vidješe i vjerovali“. Stavovi Rave i Gavaonjana se značajno razlikuju od stavova prve pustinjske generacije, koja nije verovala, uprkos onome što su videli. Kao rezultat onoga što su čuli, njihova su se „srca rastopila“ (Isus Navin 2,11). Ovaj izraz, koji je idiom za „gubljenje srca“ ili „uplašiti se“, prethodno se odnosio na Hananejce u Mojsijevoj pesmi (2. Mojsijeva 15,15), na Izrailjce pod uticajem deset uhoda (5. Mojsijeva 1,28), na stanovnike zemlje (Isus Navin 2,9) i njihove careve (Isus Navin 5,1) i Izrailjce koji su bili neposlušni (Isus Navin 7,5). Štaviše, Ravina formulacija pokazuje da ona razume versku prirodu rata (Isus Navin 2,10). Glagol *haram* („potpuno uništiti“), koji se pojavljuje u Ravinom govoru, označava predmet ili osobu koju je Bog posvetio uništenju. To da je ovaj koncept poznat i izvan Izrailja pokazuje se u njegovoj upotrebi u vanbiblijskim tekstovima.

Rava i Gavaonjani su svoju veru pokazali nekonvencionalnim sredstvima. Dok Rava laže da bi zaštitila špijune, Gavaonjani lažu da bi sačuvali svoju kožu. Bez obzira na to, ono što motiviše njihove postupke je sigurnost da će Bog ispuniti svoja obećanja Izrailju. Iako ne možemo mnogo očekivati od ovih Hananejaca u moralnom smislu, na prevaru Gavonjana se gleda drugačije. Prema naratoru, postupili su lukavo (*armah*), slično hebrejskom terminu koji se koristi za opisivanje zmije u poglavlju 1. Mojsijeva 3. Za razliku od Ravine laži kao reakcije, njihov plan je proračunat i dobro orkestriran.

Treća paralela se tiče njihove motivacije. U oba slučaja, oni traže da budu pošteđeni od nadolazećeg uništenja. U ovim prvim koracima, njihova vera je egocentrična, tražeći prolazna rešenja za svoj problem. U ovoj fazi, njihova vera ne može da vidi dalje od horizonta. Zasnovana je na strahu, a ne na ljubavi (Isus Navin 9,24). Ovde je vera nekako pogodbeno. Pragmatični aspekt ove vere kao pogodbe je

očigledan iz njihove upotrebe reči *ḥesed*. U svom sekularnom smislu, često se odnosi na vrstu transakcije u kojoj „onaj ko primi čin *ḥesed* odgovara sličnim činom *ḥesed*, ili barem da onaj ko demonstrira *ḥesed* opravdano očekuje ekvivalentan čin zauzvrat“ – Hans-Jürgen Zobel, „חֶסֶד“ (*ḥsd*), *Teološki rečnik Starog zaveta* (Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K.: Eerdmans, 1986), str. 18.

Četvrta i peta paralela uključuju rezultat njihovih odluka. Rava dobija garanciju da će ona i njeno domaćinstvo biti pošteđeni. Slično kao kod Izrailjaca u poslednjoj pošasti u Egiptu, postoji znak koji treba postaviti. U ovom slučaju to je grimizna vrpca koja visi sa prozora, verovatno tamo gde je Rava spustila špijune preko užeta. Međutim, njeno oslobađanje je na kraju božanski čin. Ako su se zidovi Jerihona srušili, Bog mora da je sačuvao deo gde je stajala njena kuća. S druge strane, Gavaonjani su od sada nedodirljivi. Uspevaju da dobiju zaštitu koju su tražili, dok koalicija hananskih careva napreduje protiv Gavaona, kao što je opisano u poglavlju Isus Navin 10. Odbrana Gavaona pokreće veliku vojnu kampanju u kojoj su mnogi gradovi uništeni. Na kraju, lažni plan Gavaonjana se koristi za unapređenje Božje namere u osvajanju zemlje. Međutim, dugoročni rezultati su prilično različiti. Dok Rava (i njena porodica) postaje deo izrailjskog naroda, čak i kao deo rodoslova samog Mesije, Gavaonjani su asimilirani kao sluge. Imaju trajnu zaštitu (uporedi sa poglavljem 2. Samuilova 21), ali posledica njihove prevare ostaje. „Prisvojili su odeću siromaštva u svrhu obmane, i ona je prionula uz njih kao znak večnog ropstva“ – Elen G. Vajt, *Patrijarsi i proroci*, str. 507.

Treći deo: Primena u životu

Neverovatna milost u našim životima

Priča o Ravi i Gavaonjanima nas podseća da su Izrailjci i Hanejci više od obične etničke grupe; predstavljaju i duhovno stanje. Božji Izrailj, bez obzira na etničku pripadnost, prvenstveno je duhovna zajednica. Svi ljudi su pozvani da budu deo ove

zajednice. Niko nije van Božjeg domašaja. U tom smislu, Pavlov poziv da se razbiju sve predrasude nije samo puki novozavetni novitet (Galatima 3,28).

Pitanje za razmišljanje: Razmislite o mestima na kojima možete pronaći ljude koji su danas očigledno van dosega milosti. Šta biste vi i vaša lokalna crkva mogli da uradite da dođete do nedostižnih?

Prepoznavanje Božje volje

Neuspeh Izrailja da razazna pravi identitet Gavaonjana podseća nas na opasnost da budemo vođeni prividom. Vođe Izrailja su ustima kušale zakoreli hleb umesto da pitaju „usta Gospodnja“ (doslovni prevod teksta Isus Navin 9,14). Greška Izrailja je ozbiljna jer njegov propust da se konsultuje sa Gospodom podriva njegov poziv da svetu posreduje Božju volju.

Pozovite svoje učenike da razmotre sledeća pitanja::

1. Kako možemo da izbegnemo da danas upadnemo u istu zamku kao što su Izrailjci upali u slučaju sa Gavaonjanima?
2. Na koji način je Izrailj ponovio Evin neuspeh pred zmijom u Edemskom vrtu?
3. Kako danas raspoznavamo Božju volju? Kakvu ulogu ovde treba da ima Sveto pismo?
4. Pokušajte da se setite kada ste poslednji put odlučili da sledite određeni pravac u svom životu, bez traženja Božje volje za tu odluku. Kakve su bile posledice?